

मनुगर्भ (मनुङ्गम) adj. f. आ nach Śā. so v. a. शीघ्रं गच्छन्, wobei eine Bildung nach Lautanalogie (धरंगम, तुरंगम) angenommen werden muss; regelmässig hiesse es vielmehr *promptum* (sc. deorum cultorem) *adiens*, wie पुधिङ्गम u. a. मनुङ्गमाभिर्वृत्तिभिः RV. 8,22,16.

मनुयु (von मनु) adj. eilig: मनुयुभिर्ना क्येभिरश्विना यातम् RV. 7,74,4.

मख, मैखति gehen, sich bewegen Duārup. 5,18. — Vgl. मङ्ग.

मख (von मख = मक्, मक्यति) 1) adj. munter, lustig, ausgelassen: मखस्य ते इन्द्रस्य तविषस्य प्र नृतिमिपमि RV. 3,34,2. 1,6,8. Savitar 6,71,1. Pūshan 1,138,1. die Marut 64,11. 6,66,9. — 1,119,3. क्री-कुर्मलो न मक्युः पवित्रं सोम गच्छति 9,20,7. स्वपस्यते मखः 10,11,6. आ नौ वायो महे तनै याहि मखाय पाजसे zu munterer Kraft 8,46,25. Vishnu: अग्निर्इन्द्रः सोमो मखो विष्णुर्विश्वे देवाः CAT. Br. 14,1,4,1. स उ एव मखः स विष्णुः 13. अग्निर्इन्द्रो वायुर्मखः PAÑKAV. Br. 7,5,6. — 2) m. a) Freudenbezeugung, Feier, Preis: रघेना याहि द्वावे वायो मखस्य द्वावे RV. 4,134,1. आ नौ मखस्य द्वावे ऽश्वेर्हिरण्यपाणिभिः । देवास् उप गतन् 8,7,27. प्र ते पक्वामि मधुमन्मखाय ÇĀṆKH. GRH. 1,24. — b) Opfer überh. NAIGH. 3,17. AK. 2,7,13. 3,4,25,169. H. 820. HALĀJ. 2,259. यज्ञो वै मखः CAT. Br. 6,3,2,1. 14,1,2,9. PAÑKAV. Br. 7,5,6. TS. 3,2,4,1. अग्निष्टोमादिकान्मखान् M. 2,143. 4,24. सैमिकैर्मखैः 26. द्रुपदस्य मकुमले MBh. 1,6323. 13,332. 3,11001 (S. 369). 15597. यस्मिन्नेवात्म-तीर्थे न पशवः प्राप्नुयुर्मखम् 12,9434. 9436. fg. मखैर्विपुलदल्लिपैः 13,1097. सत्तादिभिर्मखैः 1811. विप्राः सोममखे स्थिताः (विप्रा मखमुखे die ältere Ausg.) HARIV. 2437. 12223. ऽशतपरिपूतं गोत्रम् MAÑKH. 139,2. RAGH. 3,39. अकिंचनत्वं मखत्रम् RAGH. 3,16. सो ऽपीन्द्रस्याक्रोन्मखम् BHĪG. P. 9,13,2. इष्टिपुत्रसोममुखैर्मखैः PRAB. 107,3. नानासु यज्ञमखेषु (so ist zu lesen) PAÑKAR. 3,1,13. मखे व्रती H. 817. — c) Bez. eines unholden my-
thischen Wesens, wie nach folgenden Stellen zu vermuthen ist: त्वं म-
खस्य दधतः शिरा ऽवं त्वो भरः RV. 10,171,2. अयं अन्तराधसं कृता
मखं न भृगवः 9,101,13. Daran schliesst sich die Erwähnung von Ma-
kha's Haupte in Opfersprüchen, ein Ausdruck, der schon für die
Brāhmaṇa-Schriften unverständlich ist: मखस्य वामस्य शिरा राध्यासं
देवयज्ञने पृथिव्याः । मखाय वा मखस्य वा शीर्षे VS. 37,7,11,57. TS. 1,
1,8,1. नमो ऽग्रये मखस्ये मखस्य मा यशो ऽर्धादित्याक्वनीयमुपतिष्ठते यज्ञो
वै मखः 3,2,4,1. मखस्य ह्येवैतत्सौम्यस्य शिरः CAT. Br. 14,1,2,17. — Vgl.
अडुर्मख, सुमख, मक्.

मखक्रिया (मख + क्रि) f. Opferhandlung H. 834.

मखत्रातर (मख + त्रातर) m. Behüter des Opfers (des Viçvāmītra),
Bein. Rāma's (des Sohnes des Daçaratha) ÇABDAR. im ÇKDr.

मखद्विष् (मख + द्विष्) m. ein Feind der Opfer, ein Unhold, ein Ra-
kshas RAGH. 3,43. 11,27.

मखद्वेषिन् (मख + द्वे) m. Feind des Opfers (des Daksha), Bein.
Çiva's Çiv.

मखमय (von मख) adj. das Opferenthaltend, — darstellend BRĪG. P. 2,7,11.

मखवत् adj. zur Erkl. von मघवत्, so v. a. Makha's Genosse CAT.
Br. 14,1,2,13. m. Opferer HARIV. 12223.

मखवक्त्रि (मख + व) m. Opferfeuer ĠATĀDH. im ÇKDr.

मखवेदी (मख + वे) f. Opferstätte R. 3,32,31.

मखम् (von मख = मक्) s. सक्.

मखस्य (von मख), मखस्यति, ते lustig —, guter Laune sein: स-
सान् मयो युवभिर्मखस्यन् RV. 3,31,7. न त्वा शतं च न कुतो राधो
दित्सत्तमा मिनन् । यत्पुनानो मखस्यसे 9,61,27. वाचस्पतिर्मखस्यते 101,5.

मखस्यु (von मखस्य) adj. lustig, ausgelassen: प्रसवे त उदीरते तिम्रो
वचो मखस्युवः RV. 9,50,2. 64,26. त्वं जघन्य नमुचिं मखस्युम् 10,73,7.

मखस्वामिन् (मख + स्वा) m. N. pr. eines Scholiasten Verz. d. Oxf.
H. 379, b, N. 398. मघ v. l. Ind. St. 1,33.

मखकृन् (मख + कृन्) m. Tödter des Makha; so heissen Agni, Indra,
Rudra TS. 3,2,4,1,2.

मखंशभाज् (मख - अंश + 4. भाज्) adj. einen Antheil am Opfer habend,
m. ein Gott RAGH. 3,44.

मखाग्नि (मख + अग्नि) m. Opferfeuer TRIK. 3,3,366.

मखानल (मख + अग्नि) m. dass. TRIK. 2,7,6.

मखान्न (मख + अन्न) m. Opferspeise, Bez. des Samens von Euryola
ferox Salisb. BHĪVAPR. im ÇKDr.

मखालय (मख + आ) m. Opferhaus Verz. d. Oxf. H. 9,6,27.

मखामुकुद् (मख + अ) m. der Feind des Opfers (des Daksha), Bein.
Çiva's H. 200.

मख्य PAÑKAR. 3,1,13 fehlerhaft für मख.

मग m. ein Magier, ein Priester der Sonne VARĀH. BRH. S. 60,19.
BHĀVISHJA-P. in Verz. d. Oxf. H. 31, b. fgg. REINAUD, Mém. sur l'Inde
392. fgg. WEBER, Indische Skizzen 104. fgg. pl. auch Bez. eines zum
grössten Theil aus Brahmanen bestehenden Landes in ÇĀkadvipa
Verz. d. Oxf. H. 33, a, 14. 15. WEBER vermuthet a. a. O., dass auch MBh.
6,436. fg. मगाः st. मृगाः zu lesen sei; die ed. Bomb. hat aber मङ्गाः.

मगदिन् gaṇa प्रगयादि zu P. 4,2,80. — Vgl. मागध.

मगध 1) m. a) pl. N. pr. eines Volkes und des von ihm bewohnten
Landes (das südliche Bihār) TRIK. 2,1,11. H. 960. LIA. (II) 166. fgg.
HIOUEN-TSANG I, 409. fgg. II, 1. fgg. P. 4,1,170. 2,81. Schol. zu 1,2,51.
AV. 5,22,14. इङ्गितज्ञाश्च मगधाः MBh. 8,2105. HARIV. 12831. R. 1,34,9
(35,8 GORR.). VARĀH. BRH. S. 4,22. 26. 5,79. 14,6. 16,1. KATHĀS. 29,71.
MĀRK. P. 57,44. 58,12. Verz. d. Oxf. H. 304, a, N. 1. 339, a, 31. WASSI-
LIEW 18 u. s. w. COLEBR. Alg. 3. LALIT. ed. Calc. 22. 6. 309, 6. KSHITĪ.
25,1. 41,2. 56,15. unter den स्नेहप्राया जनपदाः PRAB. 87,18. देश HIT.
17,13. 49,9. VER. in LA. (II) 16,1. Verz. d. Oxf. H. 352, b, 9. पुरी LA-
LIT. ed. Calc. 303,11. लिपि 143,17. वंशजा RAGH. 1,31. प्रतिष्ठ 6,
21. sg. das Land der Magadha MBh. 12,2234. PADMA-P. in Verz. d.
Oxf. H. 12, a, 15. — b) ein in der Genealogie seines Fürsten bewandeter
Sänger AK. 2,8,2,65. H. 793. — 2) f. आ langer Pfeffer Suça. 2,340,8.
378,3. 519,10. — Vgl. मागध u. s. w.

मगधेय adj. von मगध gaṇa गृहादि zu P. 4,2,138.

मगधेश्वर (मगध + ई) m. Fürst der Magadha: Paramitapa RAGH.
6,20. Garāsaṃdha, einer der 9 Gegner Kṛṣṇa's, H. 699. N. pr.
eines Fürsten von Magadha VER. in LA. (II) 16,1.

मगधोद्भव (मगध + उ) 1) adj. in Magadha geboren, dort wachsend.
— 2) f. आ langer Pfeffer RĀGĀN. im ÇKDr. Suça. 2,326,4. 448,21. 519,11.

मगध्य (von मगध), मगध्यति umgeben (परिवेष्टने) gaṇa कपडादि zu
P. 3,1,27.